

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa K. Ł.
przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w L.
o uchylenie uchwały,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 stycznia 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 14 stycznia 2015 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje adw. A. L. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w [...]) kwotę 135 (sto trzydzieści pięć) zł tytułem kosztów pomocy prawnej z urzędu udzielonej powodowi w postępowaniu kasacyjnym, powiększoną o należną od tego rodzaju czynności stawkę podatku od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Powód K. Ł. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 14 stycznia 2015 r. oddalającego jego apelację od negatywnego rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w L. z dnia 19 maja 2014 r. Wyrokiem tym Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo o uchylenie uchwały nr [...] z dnia 28 listopada 2006 r. Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej w L. wykluczającej

powoda z grona członków pozwanej spółdzielni. Przyczyną uzasadniającą wykluczenie powoda z członkostwa pozwanej było to, że powód od dłuższego czasu uporczywie uchylał się od obowiązku uiszczania należności za korzystanie z lokalu mieszkalnego w L. przy ulicy P. [...], do którego przysługiwało mu lokatorskie prawo spółdzielcze. Sąd Apelacyjny uznał, że powód terminowo zaskarżył uchwałę, jednak postawiony mu zarzut bezprawnego i zawinionego niewykonywania zobowiązań finansowych wobec spółdzielni okazał się uzasadniony, gdyż długotrwały pobyt w zakładzie karnym spowodowany popełnieniem przestępstwa nie zwalniał powoda z obowiązku zadbania, by opłaty związane z prawami do lokalu były regulowane. Zgodnie z postanowieniami statutu pozwanej uprawniano to spółdzielnię do wykluczenia powoda z członkostwa.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie prawa materialnego - art. 24 § 2, art. 24 § 5 zd. 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze, § 14 ust. 3 i 4 oraz § 14 ust. 2 pkt 4 statutu spółdzielni Mieszkaniowej w L., a także art. 2, art. 7 i 45 Konstytucji przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie. W ramach naruszonych przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, skarżący wskazał art. 6 k.c., art. 227 k.p.c., art. 229 k.p.c., art. 230 k.p.c., art. 231 k.p.c., art. 233§1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c., naruszenie art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c., naruszenie art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 232 zd. 2 k.p.c. i w zw. z art. 391 k.p.c., naruszenie art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c., naruszenie art. 378 § 1 k.p.c., 379 pkt 5 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., naruszenie 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., art. 236 k.p.c., 244 k.p.c., 245 k.p.c., 309 k.p.c. oraz 5 k.p.c., art. 210 k.p.c. i art. 391 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. We wnioskach domagał się uchylenia wyroków Sądów obu instancji w ich punktach pierwszych i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym. Pełnomocnik skarżącego wniósł również o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz opłaty za czynności adwokackie w postępowaniu kasacyjnym wg norm, oświadczając jednocześnie, iż nie zostały one uiszczone ani w całości, ani w części.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powoda pozwana wniosła o odmowę przyjęcia jego skargi do rozpoznania ewentualnie o jej oddalenie, a w każdym przypadku o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnił potrzebę rozpatrzenia jego skargi przesłanką przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. to znaczy oczywistą zasadnością tej skargi wynikającą z wadliwego przyjęcia przez Sądy ogólnikowego uzasadnienia uchwały o wykluczeniu, w którym nie sprecyzowano w jakiej kwocie i od kiedy powód uporczywie uchylał się obowiązku uiszczenia należności za korzystanie z mieszkania spółdzielczego, co spowodowało oparcie rozstrzygnięcia także na późniejszych zachowaniach i działalności powoda, co stanowiło, według powoda, oczywiste naruszenie przez Sądy obu instancji art. 24 § 2, art. 24 § 5 zd. 2 pr. spółdz., § 14 ust. 3 i 4 statutu Spółdzielni Mieszkaniowej w L. oraz art. 2, art. 7 i 45 Konstytucji. Okoliczność, że powód kwestionował dług wobec spółdzielni, nie pouczenie powoda o treści art. 229 k.p.c. i 230 k.p.c. i niedostarczenie przez pozwaną dowodów uzasadniających wykluczenie powoda ze spółdzielni oczywiście naruszyło art. 6 k.c., art. 227 k.p.c., art. 229 k.p.c., art. 230 k.p.c., art. 231 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. Za oczywistą nieprawidłowość powód uznał także pominięcie znaczenia starań, jakie powód

podjął, aby uiszczać opłaty, co spowodowało, że Sądy obu instancji nie rozpoznały istoty sprawy, czym oczywiście naruszyły art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. Skarżący jako oczywistą nieprawidłowość wskazał też, że Sąd odwoławczy nie rozpoznał zarzutu nieważności postępowania z uwagi na nieuwzględnienie jego wniosku o doprowadzenie na termin rozprawy i uniemożliwienie mu w ten sposób obrony swoich interesów, a ponadto identyczne działanie Sądu drugiej instancji, powodujące, zdaniem skarżącego, nieważność postępowania apelacyjnego.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej przejawiającą się kwalifikowanym charakterem naruszenia przepisów prawa. Niniejsza skarga nie spełnia wyżej wymienionych warunków. Przytoczone przez skarżącego argumenty mające świadczyć o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej uznać należy za chybione. Sądy ustaliły, znaną też powodowi z pisma pozwanej wysokość jego zadłużenia powstałego do czasu podjęcia uchwały o jego wykluczeniu (kwota ponad 8 tys. zł) jak też okres, od kiedy powstała ta zaległość (niewielka część do 2003 r., reszta w okresie od 2004 r.). Obrona powoda nie opierała się na kwestionowaniu faktu zadłużenia lecz na wskazywaniu byłej żony, jako osoby, która wyłącznie powinna ponosić opłaty. Ustalenia w zakresie działań powoda, które miały zapewnić opłacanie należności mieszkaniowych nie podlegają kontroli kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.), powód zaś nie wskazuje, jakie środki dowodowe w tym zakresie miałyby zastać przez Sąd Apelacyjny pominięte.

Zaniechanie doprowadzenia powoda na termin ostatniej rozprawy przez Sądem Okręgowym, mimo jego wniosku, podobnie jak niedoprowadzenie go na rozprawę apelacyjną nie może być utożsamione z pozbawieniem go możliwości obrony praw, skoro w toku całego postępowania powód aktywnie w nim uczestniczył, składał pisma i wnioski dowodowe, zapoznawał się także z aktami, które dostarczano mu w tym celu do zakładu karnego. W orzecznictwie wyjaśnione

już zostało, że nieważność postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony jej praw ma miejsce jedynie wtedy, gdy strona, na skutek naruszenia przez sąd lub stronę przeciwną przepisów postępowania, nie mogła brać udziału w postępowaniu sądowym lub jego istotnej części. Konieczne jest zatem wykazanie naruszenia przez sąd lub stronę przeciwną przepisów postępowania dotyczących udziału strony w czynnościach sądowych. Naruszenie takie stanowi, w wypadku rozprawy apelacyjnej, przeprowadzenie rozprawy apelacyjnej pod nieobecność strony, która wносиła o jej odroczenie, gdyż chciała osobiście w niej uczestniczyć, w czym przeszkodziło jej nadzwyczajne wydarzenie, tylko wtedy, gdy sąd zarządził osobiste stawienie się strony lub gdy rozprawa związana jest z czynnościami, których może dokonać tylko sama strona osobiście na rozprawie (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2003 r., I PK 213/02, OSNP 2004/17/295, oraz z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 473/11, OSNC 2012/12/146 i z dnia 12 czerwca 2015 r., II CSK 414/14, LEX nr 1790976). Również w odniesieniu do postępowania pierwszoinstancyjnego przyjmuje się, że nieobecność na rozprawach jest prawem a nie obowiązkiem strony, zaś pozbawienie wolności jest przeszkodą uczestniczenia w postępowaniu wywołaną przez samą stronę. Powód uczestniczył w rozprawie z dnia 29 października 2013 r., a na następnej rozprawie, po której Sąd Okręgowy ogłosił wyrok, nie były już podejmowane żadne czynności dowodowe. Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw należy oceniać przez pryzmat okoliczności konkretnej sprawy. Pozbawienia możliwości obrony nie powoduje też nieuwzględnienie wniosku dowodowego. Wadliwości procesowe w tym zakresie mogą być kwestionowane jedynie w kontekście uchybień procesowych prowadzących do nienależytego przeprowadzenia postępowania dowodowego i tylko o tyle mają znaczenie w postępowaniu kasacyjnym, o ile wpływać mogą na wynik sprawy. Wpływ dowodu z dokumentów zawartych w aktach sprawy karnej, których także w skardze kasacyjnej nie sprecyzowano i nie wyjaśniono, jakie konkretnie okoliczności miałyby zostać tym dowodem wykazane, uniemożliwiają przypisanie temu zarzutowi oczywistości jak też uznanie go uzasadniający tezę o nieważności postępowania apelacyjnego.

Uznać zatem należy, iż wymienione przez skarżącego podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą. Okoliczności sprawy nie wskazują również, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z postanowień art. 398²¹, art. 391 § 1 i 102 k.p.c. Odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania kasacyjnego uzasadnia jego aktualne położenie i stan zdrowia.

Podstawą przyznanych pełnomocnikowi powoda kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym jest § 2, § 11 ust. 1 pkt 1, § 13 ust. 4 pkt 2 i § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461) w zw. z § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800).